

PIOTR KOPIEC

„EUHARISTIE, SPOVEDANIE, MARTIRIU”
(EUCHARYSTIA, SPOWIEDŹ, MĘCZEŃSTWO)

Międzynarodowa Konferencja Naukowa
na Uniwersytecie Babeş-Bolyai w Kluż-Napoka (Rumunia)
w dniach 3-6 listopada 2014 roku

W dniach 3-6 listopada 2014 r. pracownicy Instytutu Ekumenicznego KUL: ks. dr hab. Przemysław Kantyka, prof. KUL i dr Piotr Kopiec wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej zatytułowanej „Eucharistie, Spovedanie, Martiriu” (Eucharystia, Spowiedź, Męczeństwo) w Kluż-Napoka (Cluj-Napoca) w Rumunii. Organizatorami sympozjum byli Wydział Teologii Prawosławnej Uniwersytetu Babeş-Bolyai oraz Metropolita Prawosławny Klużu, Maramureszu i Sălaj.

Miejsce konferencji mocno określiło jej charakter. Uniwersytet Babeş-Bolyai jest jedną z najstarszych i najważniejszych uczelni rumuńskich, początkami sięgającą 1580 r., kiedy król polski i książę Siedmiogrodu Stefan Batory wydał dokument o założeniu w Kluż Kolegium Jezuickiego. Istotną dla Polaków informacją jest fakt, że akt ten opublikowany został w Wilnie, a pierwszym rektorem uczelni był polski jezuita Jakub Wujek (Vangrovitius). Jezuici przez prawie dwa wieki (z dwunastoletnią przerwą, kiedy to zgromadzenie zostało wygnane z Siedmiogrodu) kontynuowali swoją działalność, aż do 1773 r., kiedy papież Klemens XIV rozwiązał zakon. Trzy lata później szkołę przejęli pijarzy. Uczelnia składała się wtedy z czterech wydziałów: filozofii, prawa, medycyny i teologii. Aż do 1872 r. w Klużu istniały trzy placówki wyższego stopnia edukacji: Kolegium Pijarskie, Kolegium Reformowane oraz Gimnazjum Unitariańskie.

Rok 1872 jest kolejnym punktem zwrotnym w historii uczelni. Na mocy ustawy uchwalonej przez parlament węgierski i podpisanej przez cesarza Franciszka Józefa powstał Uniwersytet w Klużu, z obowiązującym węgierskim językiem wykładowym. Składał się z czterech autonomicznych wydziałów: prawa i polityki, medycyny, filozofii, literatury i historii i wreszcie matematyki i nauki przyrodniczych. W prawie czterdziestoletnim okresie, do upadku Cesarstwa Austro-Węgierskiego, w uczelni studiowało ponad czterdzieści tysięcy studentów.

Dr PIOTR KOPIEC – adiunkt Katedry Teologii Protestanckiej w Instytucie Ekumenicznym KUL;
adres do korespondencji – e-mail: petrko@kul.pl

W nowej rzeczywistości po I wojnie światowej, kiedy to Kluż wraz z całym Siedmiogrodem wszedł w skład państwa rumuńskiego, Uniwersytet w Klużu stał się, na mocy dekretu króla Rumunii Ferdynanda I, uczelnią rumuńską, z językiem wykładowym rumuńskim. Już w pierwszych semestrach funkcjonowania liczba studentów oscylowała wokół dwóch tysięcy. Struktura wydziałów pozostała podobna do tej sprzed wojny. Zmieniona została natomiast jej nazwa, i w ty czasie brzmiała ona Narodowy Uniwersytet Dacji Wyższej, a jeszcze później, od 1927 r., przemianowana została ona na Uniwersytet Króla Ferdynanda I. W trakcie II wojny światowej prace wydziałów przeniesiono do Sybina i Timiszoary, natomiast w Klużu władze węgierskie założyły Uniwersytet Franciszka Józefa.

W powojennej rzeczywistości, kiedy władze w Rumunii przejęli komuniści, uczelnia kilkakrotnie przechodziła głębokie zmiany strukturalne. Zreorganizowano pracę wydziałów, powstały również nowe. W wyniku politycznych czystek wielu wykładowców straciło pracę. W latach 1945-1959 w mieście istniały dwie uczelnie: Uniwersytet w Kluż, od 1948 r. przemianowany na Uniwersytet Babeş, z rumuńskim językiem wykładowym, oraz Uniwersytet Bolyai, działający od 1945 r., z węgierskim językiem wykładowym. W 1959 r. obie uczelnie połączyły się, tworząc Uniwersytet Babeş-Bolyai. Tak w trakcie funkcjonowania w systemie komunistycznym, jak i po upadku komunizmu i przystąpieniu Rumunii do Unii Europejskiej uniwersytet był i jest jedną z największych uczelni rumuńskich, zarówno pod względem liczby studentów, jak i wydziałów oraz jednym z najważniejszych ośrodków intelektualnych w kraju.

Wielonarodowa i wielowyznaniowa historia odcisnęła szczególny rys na charakterze uczelni. Jest miejscem, gdzie natychmiast odczuwa się otwartość i dialog. Najlepiej obrazuje to struktura wydziałów: Uniwersytet Babeş-Bolyai jest prawdopodobnie jedynym na świecie, gdzie funkcjonują cztery autonomiczne wydziały teologii: prawosławnej, katolickiej, reformowanej i grekokatolickiej. Współpraca ekumeniczna realizuje się w praktyce w wielu wspólnych przedsięwzięciach oraz w codziennych życzliwych kontaktach między pracownikami.

Przebieg konferencji dostarczył również dalszych ciekawych spostrzeżeń. Referaty i inne wystąpienia cieszyły się dużą frekwencją, której towarzyszyło również zainteresowanie tematyką. Świadczyły o tym bardzo żywe dyskusje, które przenoszono później do kularów i restauracji, gdzie zapraszani byli uczestnicy. Temat sympozjum w zamyśle był bardzo szeroki: „Eucharystia, Spowiedź, Męczeństwo” i pozwolił na przedstawianie zagadnień w różnym stopniu powiązanych z sformułowanym w nim zestawieniem.

Prace odbywały się w trzech sekcjach: teologii biblijnej i systematycznej, teologii historycznej i praktycznej, muzykologii i sztuce. Muzyka i sztuka stanowiły zresztą istotną oprawę konferencji, jednym z istotnych jej punktów był bowiem występ chóru metropolitalnego, który zaprezentował zbiór utworów pt. *Psalmodia Transilvanica*. Sympozjum zainaugurowane zostało uroczystym nabożeństwem *Te Deum*, które od-

było się w nowo powstałej i jednocześnie sprawiającej wielkie wrażenie kaplicy Wydziału Teologii Prawosławnej. Następnie w *Aula Magna* wydziału Andrei ANDREI-CUT, Metropolita Prawosławny Klużu, Maramureszu i Sălaj wraz z Rektorem Uniwersytetu Prof. Ioanem-Aurel POPEM i władzami Wydziału Teologii Prawosławnej dokonali uroczystego otwarcia. Na uroczystości obecni byli również przedstawiciele państwa oraz władz samorządowych, a także pozostałych wydziałów uczelni. Metropolita dokonał również oficjalnego zamknięcia konferencji.

Wykłady odbywały się przez dwa dni. Zasadniczo dominowały zagadnienia związane z teologią Eucharystii, liturgiką, eklezjologią i historią chrześcijaństwa w Rumunii, choć zestaw ten nie wyczerpuje bogatego zbioru tematów poruszanych podczas konferencji. Bardzo wiele referatów odnosiło się do postaci Konstantyna Brâncoveanu, uznanego przez Kościół rumuński za świętego Hospodara Wołoszczyzny w latach 1688-1714, osoby zajmującej szczególne miejsce w historii Rumunii ze względu na zasługi w rozwijaniu i umacnianiu tożsamości rumuńskiej, zwłaszcza poprzez kulturę i organizację państwa i społeczeństwa.

Pracownicy Instytutu Ekumenicznego wystąpili z wykładami prezentującymi wyniki badań nad działalnością Światowej Rady Kościołów, podejmowanymi w ramach projektu zatytułowanego *Ekumeniczne interpretacje procesów globalizacyjnych w działalności Światowej Rady Kościołów*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Ks. dr hab. Przemysław KANTYKA, prof. KUL w wykładzie *The Arduous Way to the Common Christian Witness on Eucharist in the Light of the Documents of the World Council of Churches* zreferował prowadzony na łonie ŚRK dialog na temat Eucharystii, natomiast dr Piotr Kopiec w wykładzie *An Ecumenical Silence: Does the World Council of Churches Support Persecuted Christians?* odniósł się do wynikających z globalizacji różnorodnych politycznych i kulturowych uwarunkowań postawy ŚRK wobec problemu prześladowania chrześcijan.

Dwa pełne dni oraz wspólne śniadanie w dzień wyjazdu dostarczyły wielu okazji do rozmów, wymiany doświadczeń, wzajemnych inspiracji oraz nawiązywania ekumenicznych relacji. Uniwersytet Babeş-Bolyai pokazał się jako miejsce dialogu i rzetelności naukowej, żywego zainteresowania teologią i wpływem teologii na społeczeństwo i kulturę, nie tylko ze strony wykładowców, ale i studentów, o czym świadczyła bardzo duża frekwencja. Podobnie jak uczelnia, zaprezentował się sam Kluż-Napoka – dynamiczne, żywe i otwarte miasto, pięknie położone u stóp Karpat i nad brzegami Samoszu, pełne pięknej austro-węgierskiej architektury i dumne ze swej zarówno rumuńskiej, jak i siedmiogrodzkiej tożsamości.